

EPKK INFOLEHT

Põllumajanduse ja toidu-uudised Euroopast

KAALUKAUSIL ÜPP TULEVIK

Kolmepoolsetel läbirääkimistel lepitakse kokku ÜPP uue perioodi alusmäärused

Novembrikuus oli Euroopa põllumeeste põhtähelepanu Copa-Cogeca kaudu suunatud ÜPP uue perioodi läbirääkimistele kolme ELi institutsiooni vahel (nn triloogid). Käimas on läbirääkimised Euroopa Parlamendi, ELi nõukogu ja komisjoni vahel, et saavutada kokkulepe järgmise perioodi ÜPP alusmääruste osas. On murettekitav, et Euroopa Komisjon on võtnud vahendaja asemel läbirääkimistel aktiivse rolli ja proovib Euroopa roheleppe eesmäärke juba praegu ÜPP määrustesse sisse kirjutada, kuigi roheleppe eesmärgid pole hetkel õiguslikult kuidagi siduvad. Euroopa Komisjoni poolt on läbirääkimistel juhtrolli haaranud asepresident Frans Timmermans, kelle vaated on üsna tugevas konfliktis põllumajanduse vajaduste ja huvidega. Tunnetatakse, et Euroopa Komisjon isegi pidurdab läbirääkimiste kulgu, et nad jõuaksid välja tulla roheleppe seadusandlike eelnõudega, nt taimekaitsevahendite säästliku kasutamise osas. Komisjon ilmselt ei kavatse avaldada roheleppe terviklikku mõjuanalüüsi, sest see näitaks roheleppe hävitavat mõju Euroopa põllumajandusele ja toidujulgeolekule, pigem tehakse eraldi mõjuhindangud iga paketi osaks oleva õigusakti kohta. Kohtumistel väljendati seisukohta, et roheleppe eesmärkide saavutamise soovitakse panna liikmesriikide õlgadele, kuigi nende saavutamine on ülikeeruline.

SELLES NUMBRIS:

ÜPP läbirääkimised - 2
Taksonoomia - 3
Kliimaseadus - 4
Andmehaldus - 5
Tarbijakaitse - 6
Turuülevaade - 7
Loomatervis - 9
Piimakongress - 10
USDA mõjuhindang - 11

ÜPP TULEVIKU ARUTELU JÄTKUB TRILOOGIDES

Euroopa Komisjonil suured ambitsioonid

Europarlament võttis 23. oktoobril vastu oma seisukohad ELi tulevase põllumajanduspoliitika kohta, mis peaks jõustuma hiljemalt aastal 2023. Seejärel sai alustada kolmepoolsete läbirääkimistega Euroopa Parlamendi, liikmesriikide ja komisjoni vahel, et saavutada lõplik kokkulepe.

SAAVUTATI KOKKULEPE KAHEAASTASES ÜPP ÜLEMINEKU-PERIOODIS

27. novembril saavutasid Euroopa Komisjon, Parlament ja ELi liikmesriigid poliitilise kokkuleppe ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) eeskirjade kohta üleminekuperioodiks 2021–2022. Üleminekuperioodil on siseriiklikud eraldised samad, mis lepidi kokku pikaajalises eelarves 2021 – 2027. Üleminekuperioodil peavad liikmesriigid säilitama vähemalt praeguse taseme keskkonna- ja kliimaeesmärkide osas ja aitama kaasa Euroopa rohelepe eesmärkide saavutamisele. Lisaks tehakse üleminekuperioodiks 2021–2022 liikmesriikidele kättesaadavaks maaelu arenguks eraldatud Euroopa taastamisfondid 7,5 miljardit eurot. Neid vahendeid tuleks kasutada pandeemia tagajärgede likvideerimiseks, tagades samal ajal ka rohelise ja digitaalse taastumise. Nende eesmärk on keskkonnale ja kliimale kasulikud meetmed, mis hõlbustavad maamajanduse taastumist ja vastupidavust. Loe lähemalt [SIIT](#).

EUROPARLAMENT SOOVIB ÜPP EELARVET KAITSTA

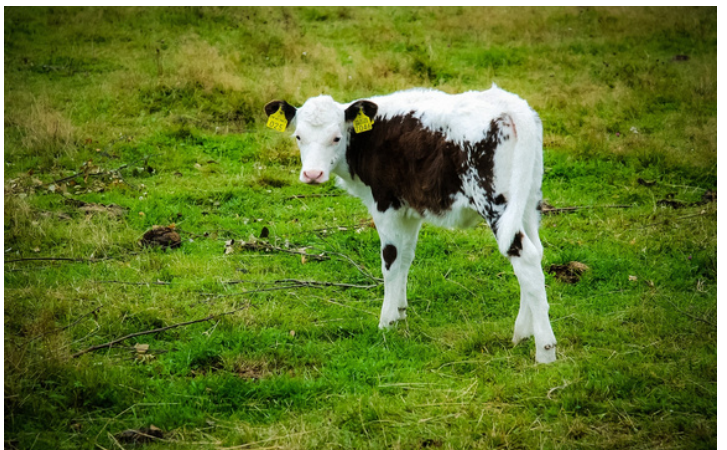
26. novembril osales Copa-Cogeca kohtumisel Euroopa Parlamendi põllumajanduskomisjoni esimees Norbert Lins, kelle sõnul oli parlamendi jaoks kõige olulisem ÜPP eelarve kaitsmine. Parlamendi jaoks on ka tähtis, et põllumeestel oleks kindlus tuleviku planeerimisel – kokkuleppe saavutamise 27. novembril toimuval triloogil üleminekumääruse üle. Linsi sõnul oli oluline kaitsta ka otsetoetuste tulevikku – vähemalt 60% esimesest sambast peaks minema põhiliseks sissetulekutoetuseks. Parlament ei saa tõenäoliselt kolmepoolsetel läbirääkimistel taganeda nõudest, et otsetoetustest 30% läheks ökokavadele. Teiste erakondade hulgas oli neid, kes soovisid 40% ökokavadele. Esimeste hektarite toetus on vaidlusküsimus nõukoguga. Lins on kursis, et põllumeeste hulgas on selles osas nii pooldajaid kui ka vastaseid.

KOMISJON SURVESTAB AMBITSIOONIKAMAT ÜPP-D

Komisjon soovib parlamendi ja nõukoguga ÜPP reformi üle peetavatel läbirääkimistel saavutada suuremaid ambitsioone keskkonna ja kliimaeesmärkide osas, minnes vastuollu liikmesriikide ministrite ja eurosaadikutega. Komisjoni eesmärk on tagada, et tingimuslikkuse eeskirjad, mis kombineerivad nõuetele vastavuse ja keskkonnasõbralikkuse kehtivaid eeskirju, ühtiksid 2018. aasta ettepanekute ambitsioonidega. Komisjon soovib, et ÜPP vähemalt 40% rahastust suunataks kliimakulutustele, rõhutades, et sellest arvust peab saama pigem kohustus kui ootus. Soovitakse teha koostööd nõukogu ja parlamendiga, et tagada toetuse õiglasem jaotamine, eemaldudes praegusest olukorrast, kus komisjoni hinnangul 20% abisaajatest saab 80% ÜPP vahenditest. Samuti soovib komisjon tagada, et ÜPP annaks olulise panuse „Talust taldrikule“ ning elurikkuse strateegiatesse, muutes põllumajanduse ja toidusüsteemid jätkusuutlikumaks ning tootjad vastupidavamaks. Mõned muudatused, mille Europarlament ja nõukogu pakkusid oma läbirääkimispositsioonides, näivad seda ambitsiooni nõrgestavat.

Ametnikud viitavad dialoogile liikmesriikidega ja soovitude esitamisele igale riigile seoses nende strateegiakavade-ga. „Iga riigi olukorra analüüsil põhinevad soovitusel on eriti olulised, kuna komisjon loodab, et ÜPP strateegiakavad aitavad kaasa rohelepe saavutamisele ja eelkõige „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegiates sätestatud eesmärkide saavutamisele.

Loe Euroopa komisjoni positsiooni ÜPP kolmepoolsetel läbirääkimisel [SIIT](#).

KOMISJON OTSIB KRITERIUME KESTLIKE MAJANDUSTEGEVUSTE MÄÄRATLEMISEKS

Avalik konsultatsioon nn taksonoomia kohta kestab 18. detsembrini

Komisjon käivitas 20. novembril avaliku konsultatsiooni, et määrata kindlaks kriteeriumid, millised majandustegevused kvalifitseeruvad keskkonnasäästlikena roheliste investeeringute jaoks ELi nn taksonoomia raames. Kestliku rahastamise delegeeritud õigusakti eelnõuga soovitakse luua jätkusuutliku majandustegevuse klassifitseerimissüsteem ja keskendutakse ELi keskkonnanäesmärkidele kliimamuutuste leevendamisel ja nendega kohanemisel.

KESKKONNASÄÄSTLIKE MAJANDUSTEGEVUSTE LOETELU SAAB ALUSEKS INVESTEERINGUTELE

Kestliku rahastamise delegeeritud õigusakti eelnõuga püütakse kehtestada tehnilised sõelumiskriteeriumid, et määrata kindlaks tingimused, mille korral majandustegevus kvalifitseerub olulisel määral kliimamuutuste leevendamiseks või kliimamuutustega kohanemiseks ning teha kindlaks, kas see majandustegevus ei põhjusta olulist kahju ühele või teisele keskkonnanäesmärgile. Taksonoomia määrusega, mis avaldati Euroopa Liidu Teatajas 22. juunil ja jõustus 12. juulil, püütakse luua maailma esimene „roheline nimekiri“. Komisjonile tehakse ülesandeks koostada keskkonnasäästlike tegevuste loetelu, määratledes iga keskkonnanäesmärgi jaoks tehnilised sõelumiskriteeriumid. Ametnikud nimetavad seda „ühiseks keeleks, mida investorid saavad kasutada kõikjal, kui investeerivad projektidesse ja majandustegevusse, millel on oluline positiivne mõju kliimale ja keskkonnale“. Ametnikud osutavad tehnilise eksperthinnangu soovitusetele kui esimesele sisendile komisjoni delegeeritud õigusaktide väljatöötamisel, samal ajal kui seda küsimust uuriti ka säästva rahanduse platvormi töö raames. Delegeeritud õigusakt ülejäänud nelja keskkonnanäesmärgi kohta tuleks vastu võtta 31. detsembriks 2021.

Uusi nõudmisi võivad hakata kehtestama teised osapooled, kes peavad vastama kestlikkuse kriteeriumidele ning esitavad lisanõudeid oma klientidele.

PÕLLUMAJANDUSEL KAHETINE ROLL

Põllumajanduse kohta märgivad autorid, et sektor eritab palju kasvuhoonegaase ja on eriti haavatav kliimamuutuste mõjude suhtes, sh temperatuuri muutused, sademed ja ekstreemsed sündmused. Põllumajandussektor võib seega kliimamuutuste leevendamisel mängida kesket rolli. Põllumajandussektori tehnilised sõelumiskriteeriumid peaksid seetõttu kajastama seda kaheksat rolli, võttes arvesse kliimahüvede realiseerumiseks vajalikke pikki tähtaegu, eriti maa süsiniku neelamise potentsiaali maksimeerimiseks ja säilitamiseks ning asjaolu, et kõige tõhusamaid meetmeid saab kõige paremini kindlaks määrata konkreetsetes kontekstides. Hinnatakse ja jälgitakse kriteeriumi, mis nõuab, et vähemalt 10% põllumajandusmaast oleks kaetud väga mitmekesiste maastikuelementidega, ja mõju põllumajandustootjate sissetulekutele ja maapiirkondade arengule. Autorid rõhutavad, et metsad on kliimamuutuste tagajärjel kasvava surve all, mis süvendab muid peamisi survetegureid nagu kahjurid, haigused, ekstreemsed ilmastikunähtused ja metsatulekahjud. Surve keskkonnale tuleb lisaks maakasutuse muutustest tingitud maapiirkondade hülgamisest, majandamise puudumisest ja killustatusest, intensiivistuvast majandamisest puidu, metsasaaduste, energeetika, taristu arendamise, seniste põllumaade kasutuselevõttust linnastumise tõttu.

MÕJU PÕLLUMAJANDUSELE TULEB VÄÄRTUS- AHELA TEISTE OSAPOOLTE KAUDU

Copa-Cogeca hoiatab, et kuigi taksonoomia määrus põllumajandussektorit otseselt ei puuduta, valitseb oht, et uusi nõudmisi hakkavad kehtestama teised osapooled - näiteks pangad, kes peavad omakorda vastama kestlikkuse kriteeriumidele ning esitavad "rohelist" lisanõudeid oma klientidele.

Avaliku arvamuse küsitlus kestab neli nädalat kuni 18. detsembrini. Komisjon kaalub enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmise lõpuleviimist saadud tagasisidet. Europarlamendil ja nõukogul on teksti kontrollimiseks kaks kuud aega ja kui neil pole vastuväiteid, kohaldatakse seda alates 1. jaanuarist 2022. Avalikule konsultatsioonile saab vastata [SIIN](#).

KLIIMASEADUS PEAB TAGAMA PÕLLUMAJANDUSSEKTORILE KINDLUSE

Copa-Cogeca avaldas põllumeeste seisukoha

EUROOPA LIIDU SENISED SAMMUD KLIIMASEADUSE OSAS

Euroopa Ülemkogu leppis 12. detsembri 2019. aasta järeldestes kokku eesmärgi saavutada 2050. a. kliimanetraalne liit kooskõlas Pariisi kokkuleppe eesmärkidega. Samas märgiti, et vaja on kehtestada tugiraamistik, mis toob kasu kõikidele liikmesriikidele ning sisaldab piisavaid instrumente, stiimuleid, toetust ja investeeringuid, et tagada kulutõhus, õiglane ning sotsiaalselt tasakaalustatud ja aus üleminek, võttes arvesse riikide erinevat lähteolukorda. Komisjon võttis 4. märtsil 2020 vastu ettepaneku Euroopa kliimaseaduse kohta. Ettepanek on osa laiemast ambitsioonikate meetmete paketist, mis kuulutati välja komisjoni teatises „Euroopa roheline kokkulepe”. 17. septembril 2020 avaldas komisjon teatise 2030. aasta kliimaeesmärgi kava kohta koos põhjaliku mõjuhinnanguga. Komisjon võttis vastu ka ettepaneku, millega muudetakse komisjoni esialgset ettepanekut ELi kliimaseaduse kohta, lisades sellesse muudetud ELi eesmärgi vähendada heitkoguseid 2030. aastaks vähemalt 55%.

Loe kliimaseaduse kohta lähemalt [SIIT](#).

EL PÕLLUMAJANDUSSEKTOR ON ÜKS KESKKONNASÕBRALIKUMAI MAAILMAS

Copa-Cogeca seisukohas Euroopa kliimaseaduse kohta öeldakse, et see peab tagama põllumajandussektorile kindluse ja stabiilsuse ning võtma arvesse kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise suutlikkust, potentsiaali ja piiranguid. ELi põllumajandusmudel põhineb mitmekesistel kohalikel ja perefarmide struktuuridel ning on üks tõhusamaid ja keskkonnasõbralikumaid põllumajandussüsteeme maailmas. Sellisena on see võimaldanud ELi põllumajandusel suurendada oma üldist tootlikkust 25% võrra alates 1990. aastast, vähendades samal ajal kasvuhoonegaaside heitkoguseid 20%. Põllumajandussektor on oma keskkonnamõju tootmise kasvust lahutanud.

PÕLLUMAJANDUSSEKTORI HEITEID EI SAA TÄIELIKULT KAOTADA

Põllumajandustegevuse käigus tekkivaid looduslikke heiteid on võimatu täielikult vältida; täna kasutusel olevate meetmetega saab neid ainult teatud määral vähendada. Need osa looduslikust ringlusest, samas kui fossiilkütused häirivad looduslikku tsüklit. Kliimapolitiika kujundamisel tuleb arvestada pikaajaliste fossiilkütuste ja põllumajandusest tulevate lühiajaliste looduslike heitkoguste erinevusega. Fossiilsete ressursside kasutamine põhjustab atmosfääri CO₂ kogunemist, samal ajal kui biopõhine tootmine taaskasutab ja seob süsinikku. Kliimaseadus peab keskenduma fossiilkütuste ja -materjalide vähendamisele.

Mistahes ELi praeguse põllumajandustoodete kaitse nõrgenemine EL-i pii-ridel võib dramaatiliselt õhnestada jõupingutusi heitkoguste vähendami-

seks ja takistada globaalset heitkoguste netovähendamist. Süsinikdioksiidi piiri kohandamise mehhanism (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM) pakub teostatavat lahendust süsinikdioksiidi lekke vähendamiseks, säilitades samal ajal Euroopa põllumajandussektori konkurentsivõime maailmaturul. CBAMi rakendamine põllumajandus- ja toiduainesektoris peaks tulevikus põhinema komisjoni põhjalikul mõjuhinnangul ja järgima WTO ning muid rahvusvahelistes kaubanduslepetes võetud kohustusi.

SÜSINIKUKREDIIT VÕIB STIMULEERIDA KLIIMAMUUTUSTE LEEVENDAMIST

Metsandus ja põllumajandus on sektorid, mil on kliimamuutuste leevendamisel ja biomajandusele ülemineku edendamisel suur potentsiaal - seda potentsiaali tuleb tunnustada. Sektor võib pakkuda ühiskonnale üldist kasu kliimamuutusega võitlemisel, suurendades pikaajalistes puittoodetes, biopõhistes materjalides ja mullas ladustatud süsiniku koguseid, edendades biogeensetel allikatel põhinevaid ringmajanduse lähenemisviise. Süsinikukrediidi skeemid võivad pakkuda rahalisi stiimuleid kliimamuutuste leevendamiseks põllumajanduses ning süsinikdioksiidi sidumiseks maakasutuses ja metsanduses. Lisaks ülalnimetatule pakub Copa-Cogeca välja rea ettepanekuid, näiteks toidu tootmise tagamine kooskõlas Pariisi kliimaleppega, biogeense metaani eristamine teistest kasvuhoonegaasidest, kliimanetraalsuse defineerimine arvestades farmide kohapealseid lahendusi, mis jäävad süsiniku kauplemissüsteemist ja LULUCF-st väljapoole, kliimaambitsioonide rahastamine ja tehniliste võimaluste pakkumine, süsiniku neeldumise suurendamine, bio- ja ringmajanduse edendamine, hea valitsemistava. Copa-Cogeca seisukohtade kohta küsi lisa est.chamber@skynet.be.

Fossiilsete ressursside kasutamine põhjustab atmosfääri CO₂ kogunemist, biopõhine tootmine aga taaskasutab ja seob süsinikku.

EUROOPA LIIDU ANDMEHALDUSE UUED NORMID

Komisjoni ettepanek hoogustab andmete jagamist ja toetab Euroopa andmeruume

Selleks, et tagada usaldusväärne Euroopa raamistik üha suureneva andmehulga potentsiaali paremaks ärakasutamiseks, esitas komisjon 20. novembril ettepaneku andmehalduse uute normide kohta. Määrusega hõlbustatakse andmete jagamist ELi sees ja eri sektorite vahel, et luua ühiskonnas jõukust, tagada kodanikele ja ettevõtetele parem kontroll andmete üle ja suurem usaldusväärsus ning pakkuda alternatiivi suuremate andmeplatvormide andmekäitlustavadele.

MÄÄRUS HÕLMAB JÄRGMIST:

- Meetmed, mille eesmärk on **suurendada usaldust andmete jagamise vastu**, kuna just usalduse puudumine on praegu üks peamisi takistusi ja tingib suuri kulusid.
- Uute **neutraalsust käsitlevate ELi normide loomine**, et võimaldada uutel andmete vahendajatel toimida usaldusväärsete andmete jagamise korraldajatenä.
- Meetmed **teatavate avaliku sektori valduses olevate andmete taaskasutamise hõlbustamiseks**. Näiteks aitaks terviseandmete taaskasutamine edendada teadusuuringuid, mille siht on leida ravi harvik- või krooniliste haiguste vastu.
- Vahendid, et anda **eurooplastele kontroll** nende genereeritavate andmete kasutamise üle, luues ettevõtetele ja üksikisikutele hõlpsamad ja turvalisemad võimalused teha oma andmed vabatahtlikult üldise hüvangu nimel ja selgetel tingimustel kättesaadavaks.

ÜHEKSA STRATEEGILIST VALDKONDA

Komisjon toetab Euroopa ühiste andmeruumide loomist ja arendamist ning nendevahelist andmekasutust üheksas strateegilises valdkonnas, mis loetleti 2020. aasta veebruaril avaldatud andmestrateegias: tervishoid, keskkond, energeetika, **põllumajandus**, liikuvus, rahandus, tootmine, avalik haldus ja oskused.

ANDMEHALDUSE PLAAN MÕJUTAB TÄPPISVILJELUSE ARENGUT

Määruse ettepanekus esitatakse Euroopa andmehalduse plaanid, millel on oluline mõju täppisviljeluse arengule ja soovile muuta sektor jätkusuutlikumaks, kasutades sisendeid sihipärasemalt. Andmete jagamisel, näiteks täppisviljeluse rakenduste abil saadud teabe kasutamisel, millel on potentsiaal mängida suurt rolli põllumajanduse arengus, on vajadus seadusraamistiku järele põllumajandussektoris eriti

oluline. Lisaks on sellisel teabel oluline rolli COVID-19 pandeemia ohjamisel. Komisjoni kava eesmärk on lahendada usalduse puudumine andmete jagamise vastu, mis on osutunud tõukeks teabe kasutamise suurendamisel põllumajanduses.

EESMÄRGIKS ANDMETE ÜHISTURG

Kavas rõhutatakse suuresti neutraalsuse tähtsust, keelustades näiteks avalikele andmetele ainuõiguste andmise, ning nõutakse, et korduskasutamise tingimused peavad olema mitte-diskrimineerivad ja vältima konkurentsi piiramist. Selleks nähakse ette Euroopa tunnustamisraamistiku loomine andmete jagamise teenuse pakkujate jaoks, mis suurendab usaldust ja edendab andmevahetust eesmärgiga andmete ühtse turu loomist.

ÜKSIKISIKU KONTROLL ANDMETE ÜLE SUURENEB

Ettepanek suurendab üksikisikute kontrolli genereeritavate andmete üle. Eelkõige juhul, kui isikud on andmeid esitanud altruistlikel põhjustel, on määruse eesmärk tagada, et nende motivatsiooni austataks ja et ebaeetilised stiimulid ei julgustaks neid tegema kättesaadavaks rohkem teavet, kui nad tavaliselt oleksid valmis avalikustama. Andmete altruistliku jagamise nõusoleku saamiseks on ette nähtud Euroopa standardvormide loomine. Plaanis on luua ekspertgrupp - Euroopa Andmete Innovatsiooni-nõukogu - et tagada järjepidevad tavad andmete taotluste, andmesideteenuste autoriseerimise ja andmete altruismi töötlemisel. Ekspertgrupp koosneb liikmesriikide ekspertidest ja sektorite või ühiste andmeteenuste esindajatest.

Komisjoni president Ursula von der Leyen märkis 16. septembri pöördumises andmete töhuka kasutamise tähtsust Euroopa tulevikule. Reaalsus on see, et 80% tööstuslikest andmetest kogutakse ja kunagi ei kasutata. See on puhas raiskamine, ütles ta. "Tõeline andmemajandus oleks seevastu võimas mootor innovatsiooni ja uute töökohtade loomiseks. Ükskõik, kas tegemist on täppisviljelusega põllumajanduses, täpsema meditsiinilise diagnoosimise või ohutu autonoomse juhtimisega, avab tehisintellekt meile uued maailmad," ütles von der Leyen. "Kuid see maailm vajab samuti reegleid." Loe lähemalt [SIIT](#).

UUS ELI TARBIJAKAITSE TEGEVUSKAVA

Tarbijatele tuleb anda võimalus teha kestlikke valikuid

Euroopa Komisjon avaldas 13. novembril uue tarbijakaitse tegevuskava, millega antakse Euroopa tarbijatele rohe- ja digipöördes aktiivne roll. Tegevuskavas käsitletakse muuhulgas, kuidas parandada tarbijakaitset ja tarbijate toimetulekuvõimet COVID-19 pandeemia ajal ja pärast seda. Tegevuskavas esitatakse prioriteedid ja meetmed, mida tuleb järgmise 5 aasta jooksul koos liikmesriikidega ELi ja riiklikul tasandil ellu viia. Kavandatakse uue õigusakti loomist, millega tagatakse inimestele parem teave kestlike tarbimisvõimaluste kohta ning kohandatakse kehtivaid õigusnorme digitaliseerimise vajadustele. Samuti on ette nähtud tooteohutuse alane tegevuskava koostöös Hiinaga.

TARBIJATE VÕIMESTAMINE JA PAREMA KAITSE TAGAMINE

Uues tarbijakaitse tegevuskavas esitatakse ELi tarbijapoliitika visioon aastateks 2020–2025, keskendudes viiele peamisele prioriteetsele valdkonnale: rohepöörde, digipöörde, tarbijaõiguste tõhus tagamine, teatavate tarbijarühmade erivajadused ja rahvusvaheline koostöö.

Rohepöörde osas püüab komisjon tagada, et ELi turul oleksid tarbijatele kättesaadavad kestlikud tooted ja et tarbijatel oleks teadliku valiku tegemiseks rohkem teavet. Järgmisel aastal on komisjonil kavas teha ettepanek, millega tagatakse tarbijatele parema teabe andmine toodete kestlikkuse kohta ning võideldakse rohepesu, toodete lühikesee kasutusea ja muude ebaausate tavade vastu. Komisjon edendab ka toodete parandamist ning julgustab soetama kestlikumaid ja ringluspõhisemaid tooteid. Rohepöörde ei saa toimuda ilma ettevõteteta – komisjonil on kindel kavatsus teha ettevõtjatega koostööd ja julgustada neid andma vabatahtlikke lubadusi, et toetada kestlikku tarbimist viisil, mis läheb seadustes nõutust kaugemale.

TARBIJAKAITSE TEGEVUSKAVA TÄIENDUSEKS TEISTELE ALGATUSTELE

Uus tarbijakaitse tegevuskava põhineb 2012. a. tarbijakaitse tegevuskaval ning on sündinud huvitatud osapooltega peetud intensiivse ettevalmistustöö ja arutelude tulemusena. 2020. a. juunis algatas komisjon kogu ELi hõlmava avaliku konsultatsiooni Euroopa uue tarbijapoliitika üle järgmiseks perioodiks. Avalik konsultatsioon andis väärtusliku panuse uue tarbijakaitse tegevuskava koostamisse ning näitas üldist toetust selle peamistele prioriteetidele, sealhulgas vajadusele reageerida COVID-19 pandeemiale. Tegevuskava täiendab muid komisjoni algatusi, nagu roheline kokkulepe ja ringmajanduse tegevuskava, ning sellega tagatakse tarbija prioriteetidega arvestamine mitmeaastase finantsraamistiku rakendamisel.

JAEMÜÜJAD AITAVAD TARBIJAJD KESTLIKE VALIKUTE TEGEMISEL

ELi kaubandusorganisatsiooni EuroCommerce sõnul aitavad jaemüüjad tarbijaid üleminekul keskkonnasäästlikkusele ja digitaliseerimisele, pakkudes neile jätkusuutlikumaid valikuid. Euro Commerce'i peadirektor Christian Verschueren ütles, et tarbijakaitse tegevuskava oli väga õigeaegne, arvestades, et pandeemia on kiirendanud digitaalset üleminekut. "Jaemüüjad aitavad pakkuda tarbijatele üha uusi võimalusi jätkusuutlike valikute tegemiseks ja paluvad tarnijalt säästvamaid, ringluspõhisemaid ja mahe tooteid," ütles ta. Jaemüügisektor vajab stabiilset ja prognoositavat ettevõtlus- ja poliitika-kliimat, millel on ühtlustatud reeglid. Katusorganisatsioon hoiatab jäikade juriidiliste kohustuste eest, mis suurendavad kulusid ja halduskoormust ning mille eelised on piiratud ja väidab, et tooteohutuse ülddirektiivi täielik ülevaatamine pole vajalik. Ka ebaausate kaubandustavade direktiivi uuesti läbivaatamise asemel on tarbijate kaitsmisel ja usalduse suurendamisel võtmetähtsusega selle parem rakendamine.

TOIDUGA VARUSTATUS ON TAGATUD KA PANDEEMIA TEISE LAINE AJAL

Euroopa komisjoni ja Copa-Cogeca turuülevaade

EL põllumajandusvolinik Janusz Wojciechowski kõneles põllumajandus- ja kalandusnõukogu koosolekul, et EL toidu tarneahel on koroonakriisile vastu pidanud ning on välditud toidukriisi tekkimist lisaks tervisekriisile. „Talust taldrikule“ strateegia kohaselt on komisjon kohustatud järgmise aasta lõpuks välja töötama toiduga varustamise väljakutsetega seotud plaani, kuid samal ajal jälgitakse toidu tarneahela toimimist. Voliniku sõnul on toidu tarbijahinna tõus tasemel, mida võib pidada normaalseks - augustis ja septembris tõusid tarbijahinnad 1,9% võrreldes eelmise aastaga. See näitab, et COVID-19 surve on leevendunud ja toidu tarneahel on hästi kohanenud pärast aprillis toimunud 4,5 protsendilist hinnatõusu. Brexiti väljakutse vääris ja pälvib kogu tähelepanu; volinik märkis jätkuvat ebakindlust tulevaste suhete osas ja muret kaubatranspordi voogude võimalike häirete pärast alates jaanuarist.

SEALIHA

Euroopa sealihaturu olukord halveneb COVID-19, sigade Aafrika katku ja rahvusvahelise kaubanduse (EL-ÜK läbirääkimised, SAK tõttu piirkondadeks jaotamine) koosmõju tõttu. Sealiha hinnad kogu ELis on dramaatiliselt madalal, sageli allpool tootmiskulusid, söödahinnad aga tõusevad endiselt. Copa-Cogeca toetab kõiki riiklikke, EL-i ja sidusrühmade meetmeid SAK ennetamiseks ja piiramiseks nii palju kui võimalik. Samal ajal peame eraldama täiendavaid ressursse SAK leviku kontrollimiseks Euroopas, toetades samas mõjutatud tootjaid. Bioohutusmeetmetel on oluline roll. Turuolukorra leevendamiseks peaksime kaaluma kõiki alternatiive, sealhulgas hädatapmist alternatiivsetel eesmärkidel ja töödeldud loomsete valkude (PAP) loomasöödaks kasutamise taastamist. Kutsume komisjoni ja liikmesriike üles suurendama jõupingutusi ja rakendama metssigade populatsiooni tugevat ohjeldamist ning eraldama täiendavaid vahendeid vaktsiini väljatöötamiseks. Kutsume üles võtma ühiseid ELi meetmeid, et kaitsta ELi turuosa eksporditurgudel, saavutades ELi piirkondadeks jagamise tunnustamise, tehes samal ajal

koostööd kolmandate riikidega kõige kõrgemal tasemel, et vältida ajutist ekspordi peatamist COVID-19 probleemide tõttu.

Komisjoni hinnangul väheneb sealihatoodang 2020. a. lõpuks 0,5%, see suundumus peaks jätkuma ka 2021. a. ELi ekspordi kasv piirdub ainult 2% -ga. Prognoositavalt väheneb sealiha tarbimine 32,8 kg-ni elaniku kohta 2020. aastal (-1,1%) ja hinnad jäävad üldiselt surve alla.

LINNULIHA JA MUNAD

Linnuliha tootmine jätkas 2020. aastal 1,0% kasvu. Tootmise suurenemist toetasid eelnevad investeeringud ja nõudluse muutumine koroonameetmete ajal. Eeldatakse, et ELi ekspord ja import vähenevad vastavalt 6% ja 12%. Mõlemad taastuvad prognooside kohaselt 2021. a. kuid see pole kindel. Tarbimine peaks 2020. aastal suurenema kuni 23,7 kg elaniku kohta (+ 1,5%) Linnugriip ilmus sel aastal väga vara ja mõjutab juba kogu Euroopa põllumajandust. Riskide ennetamiseks ja minimeerimiseks palub Copa-Cogeca paremat metslindude seiresüsteemi. Lisaks tuleb põllumajandustootjaid toetada bioohutuse meetmete rakendamisel. Munade ja

ELi toidu tarneahel on koroonakriisile hästi vastu pidanud. Vältitud on toidukriisi tekkimist lisaks tervisekriisile.

linnuliha impordi osas tuleb arvestada muutustega tarbijate käitumises. Kuna linnulihasektor on EL-s tihedalt seotud, on Ühendkuningriigi kaubanduskokkuleppe saavutamine olulise tähtsusega.

MESINDUS

2020. aasta meesaak EL-s keskmiselt vähenes 40%, mis põhjustab eeldatava meevaru puuduse EL-s. See toob kaasa mee impordi kolmandatest riikidest ja kohalikud tootjad kaotavad turu, kuna toiduainetööstused ostavad imporditud mett, mis hoiab hinnad madalad. Mee-sektoris tuleb kiiresti kehtestada Euroopa toodete riskijuhtimis- ja müügi edenduse meetmed, samuti meetoote päritolu märkimine ja kolmandatest riikidest pärit impordi rangem kontroll.

PIIMANDUS

Võrreldes 2019. aastaga on ELi piimatarnete kasv 2020. aastal 1,4%. Selle taga on saagikuse suurenemine ja madalam karja vähenemise määr hooajalise tapmise hilinemise tõttu. Piimatoodete hinnad püsisid stabiilsed ja isegi tõusid (nt või) pärast esialgset langust COVID-19 puhangu tõttu. See toetab veelgi ELi eksporti, peamiselt täispiima- ja lõssipulbri ning või eksporti. Joogipiima tootmise struktuurne langustrend on peatatud 2020. aastal suurenenud sise- ja ekspordinõudluse tõttu. 2021. a. peaksid piimatarbimise taastumist toetama mõnede turustuskanalite kohandused (e-kaubandus, kaasaost). Joogipiima tarbimine pöördub eeldatavalt tavapärase langustrendi juurde. Tootmistempo jääb 2021. aastal ebakindlaks, sest 2020. a. kõrgeid kasvumäärasid on aeglase majanduskasvu ja sellest tulenevalt nõudluse aeglase taastumise tõttu raske korrata. 2021. a. kasvuks prognoositakse siiski 0,8%.

VEISELIHA

ELi veiseliha tootmine vähenes 2020. aasta esimesel poolel võrreldes eelmise aastaga 2,4% COVID-19 meetmete ja toitlustusteenuste väiksema nõudluse tõttu. Toitlustusteenuste sektori taasavamisega taastus nõudlus märkimisväärse mõjuga hindadele. Prognooside kohaselt väheneb tootmine 2020. a. 1,4%. Siiski ei võimalda HoReCa sektori taassulgemine paljudes liikmesriikides ja COVID-19 kriisi jätkumine positiivset tulevikunustust.

LAMBALIHA

ELi lamba- ja kitseliha tootang vähenes eelmise aastaga võrreldes 3%, mis tõenäoliselt jätkub ka 2021. aastal, peegeldades toitlustusteenuste ja kodutarbimise madalamat nõudlust pühadeperioodil ning kaubanduse ja ilmastikutingimustega seotud ebakindlust. Tarbimine peaks vähenema 2020. a. 4%, ulatudes 1,3 kg-ni elaniku kohta.

**Tööjõupuudus
valmistab tööandjatele jätkuvalt
probleeme, eriti kui arvestada
järgmise aasta
saagikoristuse hooaega.**

Turusihtuatsioon ei taastunud COVID-19 esimesest lainest täielikult ja tõenäoliselt halveneb veelgi, arvestades riiklikul tasandil kehtestatud piiranguid (nt HoReCa), pakkumise ja nõudluse tasakaalustamatust ning ELi ja Ühendkuningriigi tulevast kaubandust ümbritsevat ebakindlust. Euroopa Komisjon peaks olema valmis vajadusel meetmeid rakendama.

TERAVILI

Suviste märkimisväärselt ebasoodsate ilmastikutingimuste tõttu mitmel pool ELis peaks teraviljatoodang ajavahemikuks 2020/2021 eeldatavalt vähenema. Nisutoodanguks prognoositaks 115,5 miljonit tonni ja maisitoodanguks 63,1 miljonit tonni. EL eksport on 2020/2021 perioodil nisu ekspordi olulise vähenemise tõttu väiksem, samas kui import on maisi impordi kasvu tõttu veidi suurem. Teravilja kogutarbimine ELis on tingitud praeguse turustusaastaga võrreldes aastail 2020/21 mõnevõrra vähenenud (-0,7%). EL rapsiseemne tootmine eeldatavalt 2020/2021 taastub veidi võrreldes praeguse perioodiga, ulatudes 15,8 miljoni tonnini, mis on endiselt oluliselt alla viie aasta keskmise. Valgukultuuride tootmine peaks teravilja vähesema kättesaadavuse tõttu suurenema 4,5 miljoni tonnini, mis on 4% rohkem kui eelmisel aastal, tingituna headest turuväljavaadetest söödanõudluse osas. Hiina nõudlusest ajendatud turg viib hindade tõusuni, välja arvatud kõva nisu ja õlleodra puhul – viimase hind on võrdne söödaodra hinnaga.

Suured kuivisööda laovarud on Itaalias ja Hispaanias, kes tavapäraselt ekspordivad vähemalt 60% toodangust Lähis-Itta, kuid veokulud on kasvanud. Loomakasvatuse sektori nõudlus ELi turul ei ole suurenenud ega kata ekspordi langust. Sööda hind on tõusnud ligi 3% võrreldes eelmise aastaga.

KARTUL

Kartuli kogutoodanguks EL-s sel aastal prognoositakse 54 miljonit tonni. Krõpsutööstuse ülejääk on hinnanguliselt vahemikus üks kuni kaks miljonit tonni, juhul kui kõik põllud koristatakse ja kui kvaliteet säilib pika ladustusaja jooksul – probleeme võib põhjustada kloroprofaami keeld. Kartuli kohapealne turg on madalseisus. Lepingute tingimuste, näiteks kvaliteedi osas on suur vaidluste oht. Ostjad võivad proovida lepinguid katkestada, et kartulid kohapealt odavamalt tagasi osta. Krõpsude tootmiseks mõeldud seemnekartuli sortide osas on ülejääk.

TÖÖJÕUD

Praegust olukorda iseloomustab vajadus kooskõlastada seaduslikult kehtivaid suuniseid, selge suhtlus liikmesriikide vahel ja tööandjate vastavus standardit tervise- ja menetlustele. Tööjõupuudus valmistab tööandjatele jätkuvalt probleeme, eriti arvestades järgmise aasta saagikoristuse hooaega. Sellest hoolimata keskendutakse nüüd ettevõtete taastumisele.

UURITI COVIDI NAKATUMIST NAARITSATELT

Vaja on täiendavaid uuringuid

Euroopa Haiguste Ennetamise ja Tõrje Keskus (ECDC) avaldas kiire hinnangu naaritsa uute SARS-CoV-2 variantide ohust inimeste tervisele. 12. novembril avaldatud riskihinnangus „Naaritsaga seotud uute SARS-CoV-2 variantide avastamine” aluseks olid ECDC ja teiste asutuste, eriti Taani Statens Serum Institut (SSI) avastus, mis näitas COVID-19 muteerunud tüve, ning Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) ekspertide töö. Üks Taanis leitud juhtumitest on põhjustanud erilist muret selle mõju tõttu anti-geensusele, ütlesid keskuse eksperdid. Vaja on täiendavaid uuringuid, et hinnata, kas sellel võib olla mõju uuesti nakatumise riskile, vaktsiini efektiivsuse vähenemisele või vähenenud kasu patsientide ravimisel paranenud patsientide vereplasma või monoklonaalsete antikehadega. Tuleb märkida, et SARS-CoV-2 jätkumine naaritsafarmides võib lõpuks tekitada muid murettekitavaid variante, ütleb riskihinnang. Taani haiguse tüvega nakatunud inimestel ei näi ECDC sõnul olevat rohkem sümptomeid. Loe lähemalt [SIIT](#).

TAANI NAARITSASAKASVATUS IGAVESEKS LÕPETATUD

5. novembril andis Taani valitsus korralduse tappa kogu riigi naaritsapopulatsioon (kuni 17 miljonit looma), et vältida uue tüvega, mis arvatavasti võib piirata mis tahes vaktsiini tõhusust. Samal päeval teatas riik 214 inimesest, kes olid nakatunud naaritsatega seotud haiguse variantidega. Taani valitsuse otsust asuti kiiresti ellu viima, kuid selgus, et sellel puudus seaduslik alust. Segaduse tagajärjel astus tagasi Taani põllumajandusminister. Riigi põllumajandustootjate usaldus valitsuse vastu on oluliselt kannatanud; nad leiavad, et otsus tehti kiirustades ja karusloomavastaste liigse surve all. Otsuse ulatus nõudnuks märksa põhjalikumat analüüsi rahvusvahelise ekspertgrupi poolt, mitte vaid ühe Taani teadusasutuse hinnangu põhjal. Naaritsate omamine on Taanis keelatud 2022. aastani, kuid kuna hävitati kogu tõumaterjal, ei näe sealsed põllumehed võimalust seda enam iial taastada. Koostöös Taani parlamendiga tegeletakse kahjude kokku arvutamise ja arvestades naaritsakasvatusega kaasnevaid valdkondi ja teenuseid, märkimisväärsed. Haigust on leitud naaritsafarmides ka teistes riikides. Näiteks 19. novembril leiti COVID kolmes naaritsafarmis Iirimaa, mispeale andis põllumajandusminister nende farmide 120 000 looma tappa. Cogeca president Ramon Armengol on nimetanud lahendust keskaegseks ning kutsunud üles paremale koostööle teadlastega.

SIGADE AAFRIKA KATK ON BELGIAST LIKVIDEERITUD

Belgia on teine liikmesriik, kes haiguse oma territooriumilt likvideeris

20. novembril kinnitas EL tervisekaitse peadirektoraat (DG SANTE), et kõik sigade Aafrika katku (SAK) piirangud tuleb Belgias tühistada, kuna kaks aastat kestnud meetmete rakendamine haiguse vastu võitlemiseks on vilja kandnud ning haigus on likvideeritud. SAK-iga nakatunud metssiga leiti 2018. aasta septembris Belgia Luksemburgi provintsist. Haiguspuhangu vastu võitlemiseks võeti kasutusele ELi veterinaaria hädaolukorra ekspertide visiitid kohapeale, tõhustatud passiivne järelevalve, teadlikkuse tõstmine ja kõigi sidusrühmade koostöö, sh. era- ja riiklikud veterinaararstid, metsandusametnikud, põllumajandustootjad ja jahimehed ning koostöö naaberriikidega. Viimase 12 kuu jooksul on haiguse ringlus Belgias puudunud. DG SANTE märkis, et pärast Tšehhi Vabariiki 2019. aastal on Belgia teine liikmesriik, kes oma territooriumilt SAK-i likvideeris. Belgia seakasvatajad ootavad nüüd pikisilmi Rahvusvahelise Loomatervishoiu Organisatsiooni (OIE) sellekohast teadet, et kiiresti taastada eksport kolmandatesse riikidesse. SAK olemasolust teatatakse endiselt 10 liikmesriigis - Bulgaaria, Eesti, Saksamaa, Kreeka, Ungari, Läti, Leedu, Poola, Rumeenia ja Sloveenia. SAK on Sardiinias olnud alates 1978. aastast, kuid epidemioloogilist olukorda kirjeldatakse kui spetsiifilist ja mitte seotud teiste liikmesriikidega.

Illustratsioon: © Prof. Dr. Peer Ederer

EUROOPA PIIMALIIDU AASTA-KONVERENTS KESKENDUS PIIMA TÄHTSUSELE

"Piim ja piimatooted: teie eluks hädavajalik!"

20. novembril toimus Euroopa Piimaliidu EDA virtuaalne aastakongress pealkirjaga „Piim ja piimatooted: teie eluks hädavajalik!“. Enam kui 200 interneti-osalejaga kohtusid EDA president Michel Nalet, Prof. Dr. Peer Ederer ülemaailmsest toidu- ja põllumajandusettevõtete võrgustikust, Claire Bury, toidu kestlikkuse eest vastutav tervisekaitse peadirektoraadi peadirektori asetäitja, dr Judith Bryans, DairyUK tegevjuht ja Arla Foodsi globaalsete suhete direktor George Morrison. Kuna Euroopa rohelepe ja „Talust taldrikule“ strateegia on ELi poliitilises tegevuskavas esiplaanil, pakkus EDA konverents ülevaatlikku arutelu piimasektori tulevase tegutsemiskeskonna üle, meenutades ka piima ja piimatoodete tervislikkust ja toiteväärtust ning meie rolli ja visiooni üleminekul kliimanutraalsele Euroopale 2050. aastaks.

VEGAN-PIIMANDUS ON UTOOPIA JA LINNALEGEND

Prof. Dr. Peer Ederer kõneles, et piim on ülemaailmse toidusüsteemi alustala toitumise, majanduslikel ja keskkonnavalgetel põhjustel. Piim on ka erakordne ja väljateenitud positiivne maine tarbijate seas ning Euroopa piimandus on ülemaailmse piimamaailma alus, seda nii suuruse, teadmiste, kui ka mõju poolest. Samas on piimandus rünnaku all kui loomade piinaja ja keskkonna hävitaja. Lahendusena pakutakse vegan-piimandust. Vegan-piimandus on ohtlik Lääne linnalegend, mis võib teie sektori hävitada. Linnalegendid tekivad siis, kui enamus meedia, teaduse ja poliitikute arvamusi kajastatakse kinises ringis ilma alternatiive pakkumata, kaotatakse kontakt reaalsusega ja muutuvad immuunseks kinnitatud empiiriliste tõendite suhtes. Vegan-piimandus ja lehmade kõrvale jätmine on just selline utopia. Kas Euroopa piimandus soovib oma maailma parima toote vahetada sellise utopia tõttu tehases kunstlikult valmistatud toidu vastu? Dr. Ederer soovib vegan-piimandust käsitleda lahendusena

Võideldge linnalegendide ja vegan-piimanduse vastu; asendage rünnak positiivsete faktidega. Faktid on meie poolel, kuid neid tuleb paremini kasutada.

toodete koostisosadele, mitte lehmade kõrvale jätmiseks. Koostööd tuleks teha kogu maailma teadlastega, et andmed saaksid õigeks, siis muutub „lehmepõhine“ piimandus taas võitjaks. Tuleb teha koostööd farmeritega, et aidata neil üle saada reaalistest probleemidest ning teha rohkem loomade heaolu ja keskkonna heaks. Võideldge linnalegendide ja vegan-piimanduse vastu; asendage rünnak positiivsete faktidega, selle asemel, et lasta negatiivsel ideoloogial oma narratiivi üle võtta. Faktid on õnneks meie poolel, neid tuleb senisest paremini kasutada.

PIIMANDUSE TULEVIK KLIIMANEUTRAALSES EUROOPAS

George Morrison rääkis piimandusest kliimaneutraalses Euroopas aastal 2050, esitades küsimuse, kas piimandusel on üldse tulevikku? Paljud tarbijad väidavad, et kestlikkuse aspekt mõjutab nende ostuotsuseid ning ligi veerand arvab, et piimandus on keskkonnale kahjulik. Samal ajal on nad ka segaduses: Soomes, Rootsis ja Taanis läbi viidud uuringu kohaselt on ainult 50% noortest teadlikud riiklikest toitumissoovitustest, tootumisharjumuste kujundamisel mõjutavad neid hoopis vanemad, sõbrad ja sotsiaalmeedia, mitte riigiasutused. Vähe on teadmisi kestlikust dieedist – keskendutakse keskkonnavahetusele, mitte tervislikkusele ja toiteväärtusele. Kaks kolmest noorest on mõelnud üleminekule veganlusele, keeldudes igasugustest loomsetest toiduainetest. Lahendusena piimatootmise jätkamiseks pakub Morrison toetavat seadusandlust ja poliitilist keskkonda. Loe lähemalt [SIIT](#).

AMEERIKLASED ENNUSTAVAD PÕLLUMAJANDUSTOODANGU VÄHENEMIST EL-S

USDA avaldas „Talust toidulauale“ ja elurikkuse strateegiate mõjuhinnangu

Kui Euroopa Komisjon ei ole seni avaldanud põhjalikke mõjuhinnanguid sel aastal välja pakutud „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegiate kohta, siis ELi suurim kaubanduspartner USA on pidanud oluliseks neid analüüsida. USA põllumajandusministeeriumi (USDA) avaldatud dokumendis öeldakse, et strateegiad kujutavad endast olulist muutust ELi toidu- ja põllumajanduspoliitikas, millel on vastavalt fundamentaalne mõju EL-i põllumajandussektori struktuurile ja tootlikkusele. Kuna EL on peamine põllumajandus- tootja ja rahvusvahelises põllumajanduskaubanduses osaleja, mõjutab see poliitiline nihe tõenäoliselt rahvusvahelisi põllumajandusturge ja sellest tulenevalt laiemat toidu- ja põllumajandussüsteemi.

EL-I PÕLLUMAJANDUSTOODANG JA KONKURENTSIVÕIME VÄHENEVAD

USDA analüüs, mis uurib kolme stsenaariumi – strateegiate rakendamine ainult EL-s; keskmine rakendamine (mõnedes EL-välistes riikides ja selged ELi kaubanduspiirangud ülejäänute vastu) ning ülemaailmne rakendamine – näitab, et EL-i kümneaastane kava maakasutuse, antimikroobikumide, väetiste ja pestitsiidide kasutamise vähendamiseks viiks ELi põllumajandustoodangu vähenemiseni ja alandaks selle konkurentsivõimet kodumaisel ja eksporditurgudel. Kui kava rakendatakse ka väljaspool ELi, laieneksid need mõjud koos tagajärgedega heaolule ja toiduga kindlustatusele kogu maailmas.

Analüüsis keskenduti väetiste, antimikroobikumide 50%-lisele ja pestitsiidide 20%-lisele vähendamisele ning 10% maa tootmisest välja jätmisele; selles ei arvestatud teisi aspekte nagu mahepõllumajandusliku maa 50%-list suurendamist, toidukadude ja -raiskamise ning kasvuhoonegaaside hei-

mete vähendamist. Samuti ei paku analüüs infot selle kohta, milline on strateegiate rakendamise potentsiaalne inimestevisele või keskkonnaseisundile – seda tuleks uurida edaspidi.

ANALÜÜSI TULEMUSEL LEITI, ET:

- Põllumajandustoodang EL-s võib **väheneda 7-12%** juhul, kui strateegiaid ainult EL-s rakendatakse. Mõju toodangule ülejäänud maailmas on suhteliselt väike, välja arvatud juhul, kui strateegiaid rakendatakse üleilmsest – sel juhul oleks toodangu langus 11%. -
- Toodangu vähenemine survestaks EL-i toiduga varustatust, mis omakorda **tõstaks hindu** ning mõjuks tarbijate rahakotile. Hinnad ja toidukorvi maksumus inimese kohta kasvaksid pea kõikjal EL-s kõigi kolme stsenaariumi puhul. Märkimisväärne hinnatõus oleks aga juhul, kui strateegiaid rakendatakse üleilmsest. USA-s jääks hind ja toidukorvi maksumus pigem muutumatuks, välja arvatud strateegiate üleilmse rakendamise korral.
- Toodangu vähenemine EL-s ja mujal võib viia **kaubanduse vähenemisele**, kuigi osa piirkondi võib suurenevast impordinõudlusest kasu lõigata. Juhul, kui strateegiate rakendamine põhjustab kaubandustakistusi, siis kontsentreerub negatiivne mõju neisse regioonidesse, kus elanikkond on toidupuudusest enim haavatav.
- Põllumajandustoodangu ja kaubanduse vähenemine koos toidu hindade tõusuga võib oluliselt **vähendada EL-i sisemaist kogutoodangut (SKP)**, eriti siis, kui strateegiaid rakendatakse ainult EL-s. Sel juhul võib EL-i SKP langus moodustada 76% kogu maailma SKP langusest. Kui strateegiaid rakendatakse ka teistes riikides, oleks EL-i osa üleilmsest langusest 49% ja kolmanda stsenaariumi puhul 12% üldisest SKP langusest. Mõju USA SKP-le oleks väiksem, kui EL-i ja muu maailma SKP-le kõigi kolme stsenaariumi puhul.
- **Toidupuudus**, mida mõõdetakse inimeste hulgaga, kellel ei ole juurdepääsu igapäevaselt 2100 kcal sisaldavale dieedile, **kasvab märkimisväärselt** 76 riigis, eriti Aafrikas, toiduainete hinnatõusu ja sissetulekute vähenemise tõttu. Kui strateegiaid rakendatakse ainult EL-s, kasvab toiduga kindlustamata inimeste hulk 2030. aastaks 22 miljoni võrra rohkem, kui seni ilma EL-i strateegiate rakendamiseta prognoositud. Keskmise stsenaariumi puhul oleks kasv 103 miljonit ja kogu maailmas rakendamise korral 185 miljonit.

Foto: United States Department of Agriculture

Loe USDA analüüsi [SIIT](#).

LEHMADE KALLISTAMINE VÄHENDAB STRESSI

Belgia farm pakub lehmade kallistamisteenust

Lehmade kallistamine on täpselt see, millena see kõlab. Inimesed külastavad talusid, et veeta paar tundi veiseid paitades ja kallistades. Hollandi keeles nimetatakse seda *koe knuffelen*.

Miks seda teha? Peamiselt sellepärast, et see on nii ebatavaline, kinnitab Ben Versteynen, kes korraldab Hollandi piiri lähedal Antwerpeni provintsis Ravelsis asuvas farmis lehmade kallistamist. "Inimesed saavad kogemuse, mida neil tavaliselt ei ole," ütleb ta. "Nad ei tea alati, mis juhtuma hakkab, kuid nad leiavad, et ainuüksi nende olendite läheduses viibimine võib meeleolu tõsta. Lehmad võivad olla väga lõõgastavad."

VEISE PUUDUTUS

Lehmade kallistamine on sarnane teiste seesuguste moevooludega, nagu näiteks kitsejooga. Lehmade südamelöögid on aeglasemad kui inimestel ja kehatemperatuur kõrgem: 39 kraadi. Kallistades toodab meie keha oksütotsiini, mis aitab meil tunda end lõdvestununa. Siit ka heaolu-vibratsioon.

Kolmetunnised seansid, mille Versteynen ja tema naine Marianne korraldavad, sisaldab ekskursiooni lautadesse, et selgitada elu piimafarmis. Neil on 260 veist, sealhulgas 140 lüpsilehma ning 40 hektarit rohumaad ja 17 hektarit maisi loomasöödaks.

Farmituuri ajal võetakse ette ka vasikate vaatamine, kellest mõned on sündinud vaid päevi varem. Külastajaid kutsutakse neid söötma ja lastakse vasikatel oma sõrmi imeda – see on veider tunne, sest vasikatel pole hambaid. Ekskursioon lõpeb kohvi ja värskema piimaga, lisaks kohapeal valmistatud jogurtimagustoit.

ROHKEM KUI LÜPSMINE

Talu on olnud Versteynenite pere käes juba üle sajandi ja 34-aastane Ben võttis selle isalt kümme aastat tagasi üle. Ta on õppinud põllumajandust ja biotehnoloogiat. Majandusolukorra halvenemise korral aitab lehmade kallistamise teenus eelarvet tasakaalus hoida.

Kuid Versteynenil on ekskursioonide pakkumiseks ka muid põhjuseid. "See avab inimeste silmad põllumajanduse suhtes," ütleb ta. "Maal toimuvat mõistetakse üha vähem. Inimesed saavad siin näha, mis läheb 1-eurose piimapaki sisse. Töötame nädalas kuni 70 tundi. Asi pole ainult söötmisses, lüpsmises ja sõnniku koristamises."

Koroonameetmete tõttu toimusid ekskursioonid hiljuti maksimaalselt 10 inimesele, et tagada külastajate sotsiaalne distants.

Vaata lähemalt [SIIT](#).

Lehe väljaandmist toetab:

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Põllumajanduskoda

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda

Pärnu mnt. 141
Tallinn 11314
Telefon: 6009 349
E-post: info@epkk.ee
www.epkk.ee